

Työttömien Keskusjärjestön lausunto HE 135/2024 vp

Työttömien Keskusjärjestö kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa lausuntopyynnöstä,

”Esityksen mukaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovuttaisiin. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin samansuuruista työttömyysetuutta kuin työttömänä ollessa. Lisäksi poistettaisiin mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna.

Lisäksi esityksessä työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien ehdotetaan, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää pienennettäisiin siten, että se olisi 35 prosenttia siitä työmarkkinatuesta, jota vanhempiensa taloudessa asuvalle työnhakijalle muutoin työmarkkinatukena maksettaisiin. Työnhakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei huomioitaisi omaishoitajan hoitopalkkiota ja muussa kuin ansaintatarkoituksessa saatua perhehoitajan hoitopalkkiota.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakiin tehtäväksi joitakin teknisluonteisia muutoksia sekä kumottavaksi työttömyysturvalain säännös Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada työvoimaviranomaiselta tietoja työmarkkinatuen saajan oleskeluluvan perusteesta ja ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä.”

Työttömien Keskusjärjestö pitää tätä esitystä erittäin huonona. Se heikentää kannustimia osallistua julkisiin työllisyyspalveluihin ja näin heikentää työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia pitkällä tähtäimellä.

Keskusjärjestö muistuttaa, että työttömien sosiaaliturvaetuuksia on jo pudotettu, jonka osittaisena seurauksena ulosottojen ja häätöjen määrä on lähtenyt nousemaan. Ulosotossa on jo lähes puoli miljoonaa suomalaista. Toimeentulotuen määrä on jo syyskuussa 2024 ylittänyt viime vuoden määrän. Toimeentulotuki ei riitä pitkäaikaisena tukena ihmisarvoiseen elämään. Ruokajakeluiden jonot ovat kasvaneet. Noin 25 000 toimeentulotuen saajaa on saanut kehotuksen Kelalta etsiä halvempi asunto. TE-toimistoissa ihmiset kertovat vakavin huolta herättävin puhein ahdingostaan. Mm. näissä olosuhteissako pitäisi osallistua palveluihin tai hakea töitä – ilman korvausta? Kaikkien etuuksien saajien kohdalla leikkaukset eivät ole edes toteutuneet täysimääräisesti.

Korotusosien poistaminen heikentää työttömien osallistumista julkisiin työllisyyspalveluihin

Työttömät ovat pahassa taloudellisessa ahdingossa. Korotusosat ovat osaltaan motivoineet työttömiä osallistumaan aktiiviajan palveluihin, jotta taloudellinen ahdinko olisi vähäisempi heille ja heidän lapsilleen (1/3 korotusosan saaneista on lapsiperheitä). Nykyiset korotusosat eivät ole välttämättä edes riittäneet kompensoimaan palveluihin osallistumisen kustannuksia (ruoka, matkat, sekä muut kulut esimerkiksi työvaatteet). Työllisyyspalvelut eivät aina johda työllistymiseen, joten korotusosia voidaan pitää myös jonkinlaisena moraalisena vastineena yhteiskunnalta niille työttömille, jotka eivät työllisty, vaikka tunnollisesti ovat osallistuneet palveluihin.

Etenkin pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste eli osallistuminen julkisiin työllisyyspalveluihin on erittäin matalalla tasolla ollen 9,49 % kaikista pitkäaikaistyöttömistä (syyskuussa 2024). Jäsenyhdistyksemme edustajan mukaan: *”Muutoksella voi olla iso vaikutus työllistymistä edistävien palveluiden osallistujamääriin ja tuntemieni työttömien perusteella heittäisin hatusta osallistujamäärän putoavan 10-30%:lla. Työttömien työllistymiseen muutoksella ei ole isoa vaikutusta, sillä avoimien työpaikkojen määrä ei*

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

muutu, ja suurin osa työllistymistä edistävästä palveluista on joka tapauksessa huonosti toteutettuja ostopalveluita, joiden laatua kukaan ei valvo. Moni työtön on osallistunut mielellään näihin palveluihin, koska on saanut tavata muita ihmisiä ja tiedostaa riskin jäädä jumiin kotiin, jos arjessa ei ole mitään ohjelmaa.”

Lakiesityksen merkittävin vaikutus on syrjäytymisen lisääntyminen. Mitä pidempään on pois työelämästä, sitä suurempi on kynnys palata työelämään. Suojaosan leikkaus on suhteellisen pieni säästö. Mutta kun ihmiset jäävät kotiin, se johtaa laajempien joukkojen pysyvään syrjäytymiseen työelämästä.

OECD:n laajan tutkimuksen mukaan positiiviset vaikutukset aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuudesta näkyvät etenkin neljän vuoden seurantajakson jälkeen yli 50-vuotiailla: *”Older individuals and women enjoy the largest gains from participation, and longer labour market trainings have larger effects in the long term for employment and earnings.”* Tässä tutkimuksessa myös todetaan, että vain 44 % työttömistä hyödyntävät julkisen sektorin tukea työllistymisensä tukena. Tutkimuksessa ehdotetaan, että vahvistetaan työvoimaviranomaisten yhteydenottoja työllistymisen tukemiseen, jotta palveluita voidaan kohdentaa enemmän.

Työllisyysvaikutusten lisäksi hallituksen tulee arvioida syrjäytymisen ja sairastumisen kustannuksia. Näihin liittyvät esimerkiksi ulosotot, terveyden heikkeneminen sekä laajemmat vaikutukset perheisiin ja lapsiin. Ei ole hyvä malli lapsille, jos aikuiset eivät käy töissä, koulutuksessa jne.

Osittaisen työttömyysturvan vähentäminen, tilanteessa, jossa työtön asuu vanhempien taloudessa, heikentää näiden työttömien itsemääräämisoikeutta ja mahdollisuuksia itsenäiseen elämään

Osittaisen työttömyysturvan vähentäminen vanhempien taloudessa asuville työttömille 35 % minimiin heikentää näiden työttömien itsemääräämisoikeutta ja mahdollisuuksia itsenäiseen elämään.

Työttömien Keskusjärjestön mielestä työttömyysturvassa ei tule olla tarveharkintaa, vaan mahdollistaa kaikkien yksilöiden itsenäisen elämän edellytykset. Työtön voi syrjäytyä myös vanhempien talouteen ja perhekohtaiset tilanteet voivat olla hyvin moninaiset. Toimeentulotuen hyödyntäminen näissä tilanteissa on nurinkurista. Ensisijaisten etuuksien tulee olla riittävät. Huomautamme myös, että työttömyyden tukeminen vanhempien kotiin on yhteiskunnallisesti taloudellisempaa, kuin, että työtöntä tuetaan myös asumistuella itsenäiseen asumiseen.

Taulukko 7. Osittaisen työmarkkinatuen saajat, korvatut päivät, maksetut etuudet ja keskituudet ikäryhmittäin vuonna 2023. Lähde: Kela

Ikäryhmä	Saajat	Päivät	Eurot	€/päivä
15–19	3 457	197 169	3 592 750	18,22
20–24	4 974	457 465	429 910	18,43
25–29	1 297	150 714	2 841 290	18,85
30–34	463	66 562	1 306 502	19,63
35–39	151	23 290	454 980	19,54
40–44	55	7 566	158 007	20,88
45–59	16	2 416	49 263	20,39

Ikäryhmä	Saajat	Päivät	Keskimääräinen
			työttömyys päivinä
15-19	3457	197169	57,03471
20-24	4974	457465	91,97125
25-29	1297	150714	116,202
30-34	463	66562	143,7624
35-39	151	23290	154,2384
40-44	55	7566	137,5636
45-59	16	2416	151

Yllä olevasta taulukosta huomaa, että osittaisella työttömyysturvalla vanhempiensa kotona asuvien työttömien keskimääräiset työttömyyspäivät kasvavat iän mukaan. Ikäryhmässä 15-19 keskimääräisiä työttömyyspäiviä on 57, kun esimerkiksi ryhmässä 30-34 -vuotiaat ryhmässä keskimääräisten työttömyyspäivien määrä on 144.

Keskimääräisten työttömyyspäivien määrä kasvaa iän myötä kunnes 30+ tilanne alkaa tasaantua. Olisi mielenkiintoista selvittää tarkemmin, mistä ilmiö johtuu. Oletettavasti nuoremmat ikäluokat hakeutuvat vielä kouluihin ja pariutuvat. Vanhempien ikäluokkien kohdalla todennäköisesti yleiset työttömyyden ja työllistymisen trendit vaikuttavat ja keskimääräiset työttömyyspäivät tasaantuvat. Saajien määrä vähenee iän myötä ja yli 40+ vuotiaiden joukko on varsin pieni. Eli ylivoimaisesti suurin osa työttömistä hakeutuu tilanteeseen, jossa ei asu vanhempien kanssa. Lisäkannustinta siihen, että työttömät asuvat itsenäisesti ei tarvita. Vanhemmille ikäluokille tilanne, että työttömyysturvaa leikataan, on yksinkertaisesti nöyryyttävä, että tukien ollessa näin pienet he joutuvat turvautumaan vanhempien rahoihin. Lukumääräisesti joukko on niin pieni, että haastattelututkimus näiden työttömien tilanteesta voisi antaa tarkempia vastauksia.

Jäsenyhdistyksistämme kuulee aika ajoin tilanteista, että jäsenyhdistyksessä käyvä työtön ei raaski muuttaa töiden perässä ulkopaikkakunnalle, koska työttömällä voi olla lähiomaisia tai huollettavia vanhempia. Olisiko kyse tämän kaltaisista tilanteista, jossa ollaan ei virallisesti hoitamassa vanhempia kotona? Esityksessä Kelan mukaan ”*Osittaista työmarkkinatukea saavien henkilöiden vanhemmista arviolta 300 henkilöä on saanut omaishoitajan palkkiota Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan. Valmistelun aikana on arvioitu, että perhehoitajan palkkiota saa nykyisin noin 135 vanhempaa, joilla on samassa taloudessa asuva osittaista työmarkkinatukea saava lapsi.*”

On hyvä, että hallituksen esityksessä ”*Työmarkkinatuen hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei otettaisi huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitajan hoitopalkkiota eikä perhehoitolaissa tarkoitettua perhehoitajan hoitopalkkiota, jos toimeksiantosopimusta perhehoidosta ei ole tehty ansaintatarkoituksessa.*” Tämä on tärkeä uudistus, joka toivottavasti selkeyttää jonkin verran työttömänä olleiden omaishoitajien tilannetta. Toisaalta tämä menee nyt ristiin sen kanssa, että osittaista työttömyysturvaa heikennetään.

Näiden yllämainittujen tilanteiden lisäksi yksi merkittävä joukko vanhemmista työttömistä, jotka asuvat vanhempiensa luona voisi olla, työttömät, jotka ovat eronneet parisuhteista, ja väliaikaisesti asuvat vanhempien luona tai esimerkiksi tosiasialisesti työkyvyttömät työttömät, joiden terveydentila on sen verran heikko, että vanhemmat pitävät näistä työttömistä huolta. Näitä jälkimmäisiä tilanteita olisi ehkä mahdollista selvittää tai arvioida, että kuinka suuresta joukosta voisi olla kysymys.

Työmarkkinatuen esittelyjen yhteydessä hallituksen esityksessä ei huomioida, että työttömiltä peritään 20 % vero työmarkkinatuesta. Nettotulojen huomioiminen auttaa paremmin hahmottamaan, minkälaisesta tilanteesta tosiasialisesti on kyse työttömän kannalta (valtion talouden kannalta verotulot kyllä

huomioidaan). Tämä on tärkeä pitää mielessä, kun pohditaan työmarkkinatuen heikentämistä ja sen vaikutusta työttömien arkeen. Toimeentulotukeen turvautuminen heikentää kannustimia hakeutua töihin, koska toimeentulotuessa kaikki ansaitut eurot heikentävät toimeentulotukea.

Liikkuvuusavustuksen heikentäminen todennäköisesti heikentää pitkäaikaistyöttömien hakeutumista ulkopaikkakunnille töihin

Liikkuvuusavustus on alkujaan tarkoitettu kannustamaan hakeutumaan työn perässä kauemmaksi. Avustus on suhteellisen vähän käytetty etuus. Sen heikentämisellä voi kuitenkin olla joidenkin työttömien kohdalla vaikutuksia, että ei hakeuduta kauemmas töihin. Onko tämä sitten suurempi ongelma, kuin se, että etuutta haetaan, vaikka joka tapauksessa muutettaisiin työn perässä kauemmas? Työttömien Keskusjärjestöllä ei ole tähän vahvaa kantaa. Ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömien kohdalla, on tärkeää, että tämän kaltainen liikkuvuusavustus olisi käytettävissä, koska köyhyys estää suurten elämänmuutosten tekemistä. Köyhällä ei ole varaa ottaa riskejä, koska koko talous voi kaatua ja seurauksia kannetaan hyvinkin pitkään (esim. ulosotossa).

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,
Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
jukka.haapakoski@tyottomat.fi
050 577 2580

TE-toimistossa työskentelevä Janina paljastaa karun totuuden Suomesta: "Kaikista kamalin tilanne" - Karut tarinat työttömien suusta lisääntyvät TE-toimistoissa, eikä helpotusta ole näköpiirissä.

Sosiaaliturvan leikkaukset ajoivat ihmiset kirkon rahalaareille – varsinkin nuorten talous on romahtanut - Toukokuun loppuun mennessä kirkon diakoniatyö oli myöntänyt avustuksia jo lähes 3,5 miljoonaa euroa. Vastaavana aikana viime vuonna avustuksia annettiin 2,6 miljoonaa euroa.

Pankkitili ja jääkaappi ovat yhtä aikaa tyhjinä tuhansilla lahtelaisilla – ruoka-avun jakajilla on yhä paheneva ongelma ratkaistavana

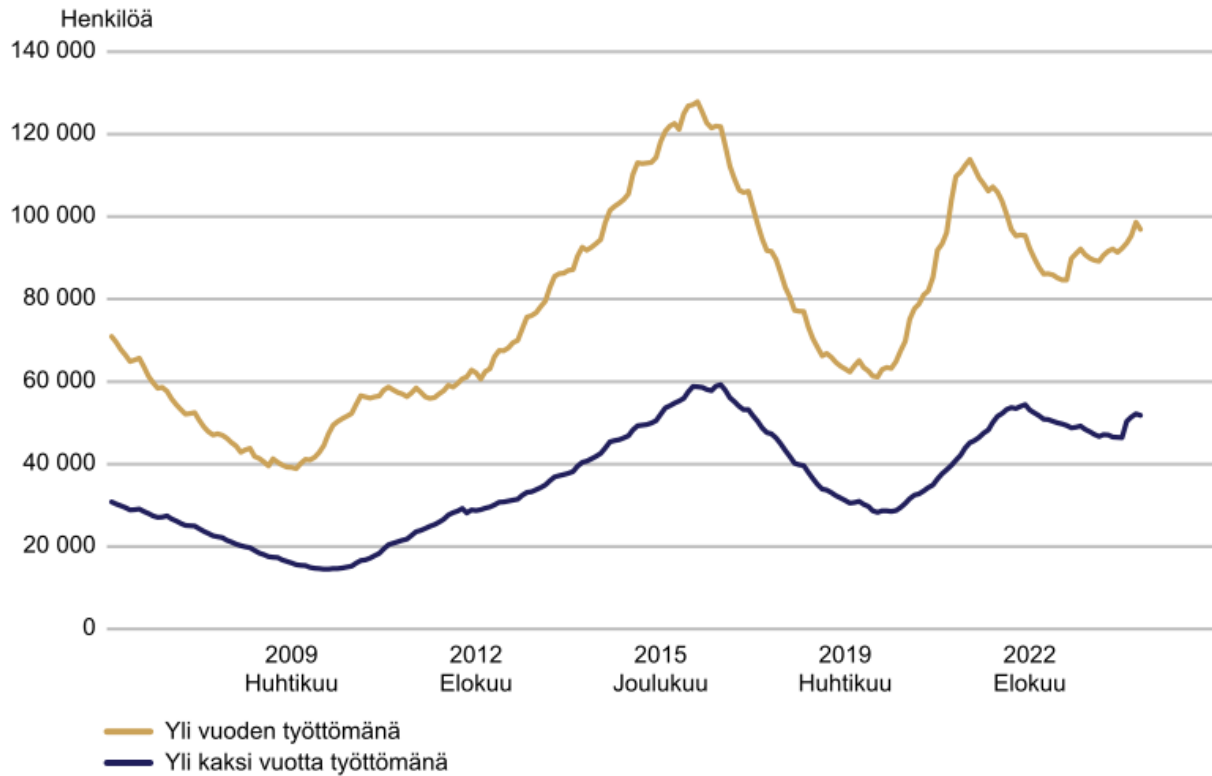
Ulosotot koskevat jo lähes puolta miljoonaa suomalaista – joukossa on satoja lapsia - Ulosoton tuoreimmat tilastot kertovat karua kieltä suomalaisten kotitalouksien velkaantumisen paisumisesta.

Kela on kehottanut tänä vuonna tuhansia suomalaisia muuttamaan halvempaan asuntoon – jo 20 sentin ylitys voi olla liikaa Toimeentulotuen varassa elävien hankala tilanne voi asiantuntijoiden mukaan johtaa monen asunnottomuuteen.

Toimeentulotuen varaan putoaa yhä useampi – hallituksen tavoite karkaa
Leikkaukset muusta sosiaaliturvasta voivat lisätä esimerkiksi nuorten ja yksinhuoltajaperheiden riippuvuutta toimeentulotuesta, sosiaali- ja terveysministeriö arvioi syyskuussa.

Evaluation of Active Labour Market Policies in Finland

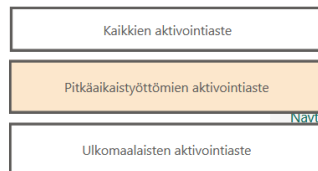
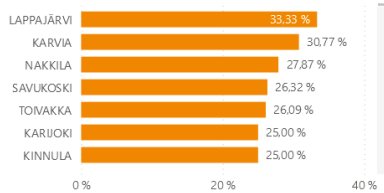
PITKÄAIKAISTYÖTTÖMÄT kuukauden lopussa

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Aktivointiaste***

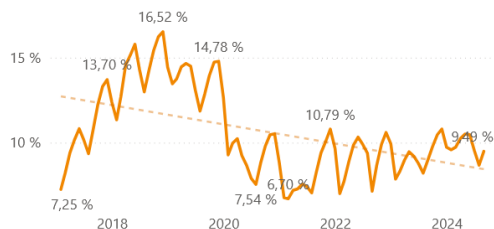
Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste - 2024/Elokuu

Työvoimapalvelu

Palveluissa yhteensä

Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste - Aikajana

Pitkäaikaistyöttömät: Palveluissa yhteensä - Aikajana

ELY / Toimisto

Hae

- ☐ (Tyhjä)
- ☐ 02 UUSIMAA
- ☐ 03 VARSINAIS-SUOMI
- ☐ 04 PIRKANMAA
- ☐ 05 KAAKKOIS-SUOMI
- ☐ 06 ETELÄ-SAVO

Kunta

Hae

- ☐ (Tyhjä)
- ☐ 005 ALAJÄRVI
- ☐ 009 ALAVIESKA
- ☐ 010 ALAVUS
- ☐ 016 ASIKKALA
- ☐ 018 ASKOLA
- ☐ 019 AURA
- ☐ 020 AKAA
- ☐ 035 BRÄNDÖ
- ☐ 043 ECKERÖ
- ☐ 046 ENONKOSKI
- ☐ 047 ENONTEKIÖ
- ☐ 049 ESPOO
- ☐ 050 EURA
- ☐ 051 EURAJOKI
- ☐ 052 EVIJÄRVI
- ☐ 060 FINSTRÖM
- ☐ 061 FORSSA

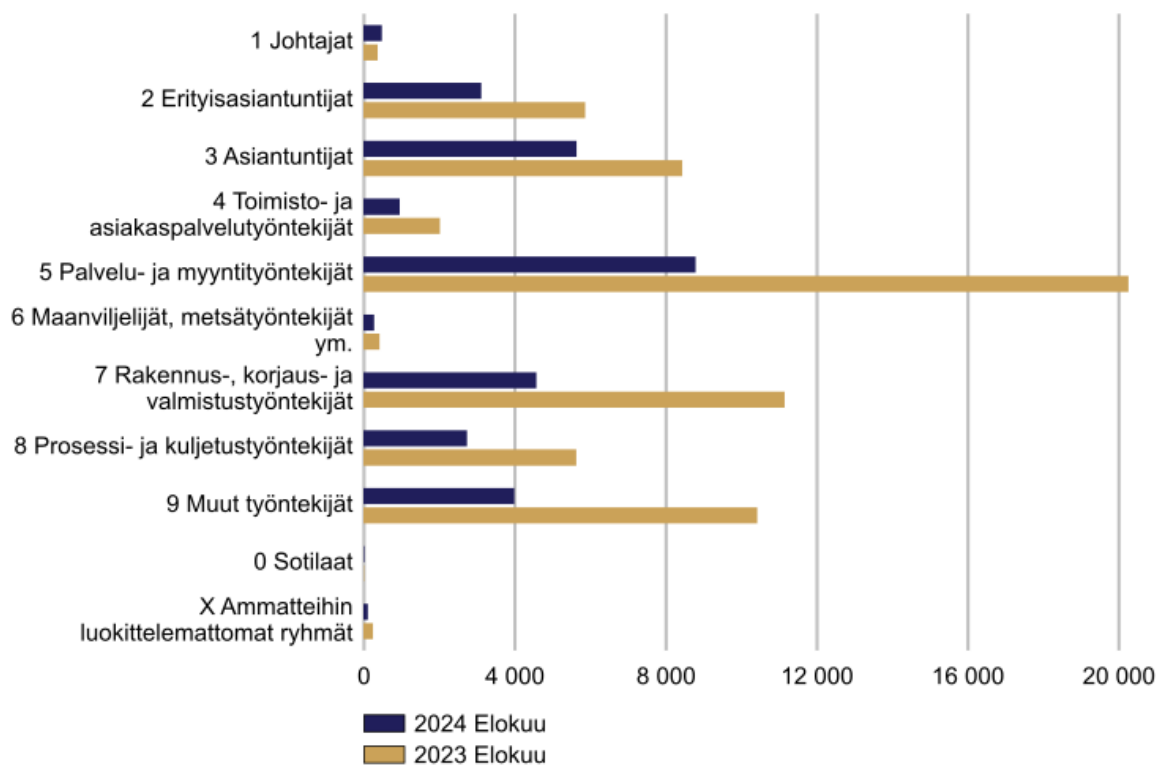
Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

UUDET AVOIMET TYÖPAIKAT

kuukauden aikana ja vuotta aikaisemmin

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9
www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi